

הלכות תעניות פָּרָק ה - Rambam Mishneh Torah

א יש שם ימים שְׁכַל יִשְׂרָאֵל מִתְעַנִּים בָּהֶם, מִפְּנֵי הַצָּרוֹת שֶׁאֲרָעוּ בָּהֶן, כְּדִי לְעוֹרֵר הַלֵּבבוֹת, וּלְפַתַּח דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה; וַיְהִי זֶה זְכוּרוֹן לְמַעֲשֵׂינֵנו הָרָעִים, וּמַעֲשֵׂה אַבּוֹתֵינוּ שֶׁהָיָה כְּמַעֲשֵׂינֵנו עִתָּה--עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם וְלָנוּ אוֹתָן הַצָּרוֹת: שֶׁבְּזָכוֹן דְּבָרִים אֵלּוּ, נָשׁוּב לְהִיטִיב, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהִתְדוּ אֶת-עֲוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתֵם" (ויקרא כו.מ)

ב ואלו הן: יום שלושֶה בתשרי--שבו נהרג גדליה בן אחיקם, ונכבת גחלת ישראל הנשארה, וסבב להתם גלותו; ועשירי בטבת--שבו סמך מלך בבל נבוכדנאצר הרשע על ירושלים, והביאה במצור ובמצוק; ושבעה עשר בתמוז, חמשה דברים ארעו בו--נשתברו הלוחות, ובטל התמיד מבית ראשון, והבקעה ירושלים בחרבו שני, ושרף אפוסטמוס הרשע ספר תורה, והעמיד צלם בהיכל

When I was a young man, I wanted to change the world

I found it was difficult to change the world, so I tried to change my nation.

When I found I couldn't change the nation, I began to focus on my town. I couldn't change the town and as an older man, I tried to change my family.

Now, as an old man, I realize the only thing I can change is myself, and suddenly I realize that if long ago I had changed myself, I could have made an impact on my family.

My family and I could have made an impact on our town.

Their impact could have changed the nation and I could indeed have changed the world.¹

הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה: דע מה למעלה ממך עין רואה, ואוזן - **Avos 2:1** שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין

מִי מִנְהָ עֶפְרָיִם וְעַלְקָב וּמִסְפָּר אֶת-רֵבַע יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶי אַחֲרֵיתִי - **Bamidbar 23:10** - *Who can count the dust of Jacob, Number the dust-cloud of Israel? May I die the death of the upright, May my fate be like theirs!*

עוד ירצה שבהגיעו ליום המיתה יטיב דרכיו ממעשיו הרעים ותועבותיו, - **Ohr Ha'Chaim ha'Kadosh** - כי רשע שבאומות היה, ואתונו שהיתה לו סוכנת כמאמרם ז"ל (ע"ז ד:): תגיד עליו, אלא שנתאוה שבשעת מיתה ישוב ויהיה ישר כישרים שבאומות, ולפי שעמד על מזגו והנה הוא רע בתכלית הרע ונמנע ממנו עשות ישר, לזה שאל דבר שיכול להיות, שבשעת דכדוכה של מות יהיה ישר. וכיוצא בזה **ראיתי רשעים שאמרו לי בפירוש כי אם היו יודעים שיחזרו בתשובה ותכף ימותו היו עושים אלא שיודעים שאינם יכולים לעמוד בתשובה זמן ארוך כי דבר מלך עליהם מלך זקן וכסיל² רחמנא ליצלן, ולא שאל הרשע שימות כמיתת הצדיקים שבישראל כי הוא מן הנמנע שיגיע להשגה זו**

¹ Author Unknown

² **Koheles 4:13** - *Better a poor but wise youth than an old but foolish king who no longer has the sense to heed warnings.*

Medrash Koheles Rabbah - *ממלך זקן וכסיל, זה יצר הרע, ולמה קורא אותו מלך, שהכל שומעין לו -*

Bereishis 47:7 - וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמְדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־פַּרְעֹה -

v.8 - *How many are the days of the years of your life?* - וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יַעֲקֹב כַּמָּה יָמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ -

v.9 - וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֶל־פַּרְעֹה, יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרֵי, שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה: מְעַט וָרַעִים, הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי, וְלֹא - *And Yaakov said to Pharaoh, the days of the years of my sojourns have been 130 years; few and bad have been the days of the years of my life, and they have not reached the days of the years of the lives of my forefathers in the days of their sojourns.*

Da'as Zekeinim m'Ba'alei ha'Tosfos 47:8-9

כמה ימי שני חייך. פשט, לפי שראהו זקן מאד ושערות ראשו וזקנו לבנות מרוב הזקנה, שאל כן. והוא ענהו, "ימי מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים" כלומר, מעטים הם שנותי, אלא מתוך רעות שהיה לי קפצה עלי זקנה. מדרש, בשעה שאמר יעקב "מעט ורעים היו" אמר לו הקב"ה: אני מלטתך מעשו ומלבן, והחזרתי לך דינה גם יוסף, ואתה מתרעם על חייך שהם מעט ורעים! חייך שמנין התיבות שיש מן ויאמר עד בימי מגורי, כך יחסרו משנותיך שלא תחיה כחיי יצחק אביך. והם ל"ג תיבות, ובמנין זה נחסרו מחייו, שהרי יצחק חי ק"פ³ שנה ויעקב לא חי אלא קמ"ז

Yeshayahu 64:7-10

וְעַתָּה יְהוָה, אָבִינוּ אֲתָה; אֲנַחְנוּ הַחֲמֵר וְאֲתָה יִצְרָנוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כָּלֵנוּ

אֶל־תִּקְצֹף יְהוָה עַד־מָאֵד, וְאֶל־לַעַד תִּזְכֹּר עֲוֹנוֹ; הֵן הִבֵּט־נָא, עִמָּךְ כָּלֵנוּ

עָרֵי קְדֻשָּׁה, הָיוּ מִדְבָּר; צִיּוֹן מִדְבָּר הִיְתָה, יְרוּשָׁלַם שְׁמָמָה

בֵּית קְדֻשָּׁנוּ וְתַפְאֲרַתְנוּ, אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ־הָיָה, לְשִׁרְפַת אֵשׁ; וְכָל־מַחְמַדֵּינוּ, הָיָה לְחַרְבָּה

³ Yitzchak lived 180 years and Yaakov lived 147 years, for he lost 33 years of his life.